Tjele på tværs

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

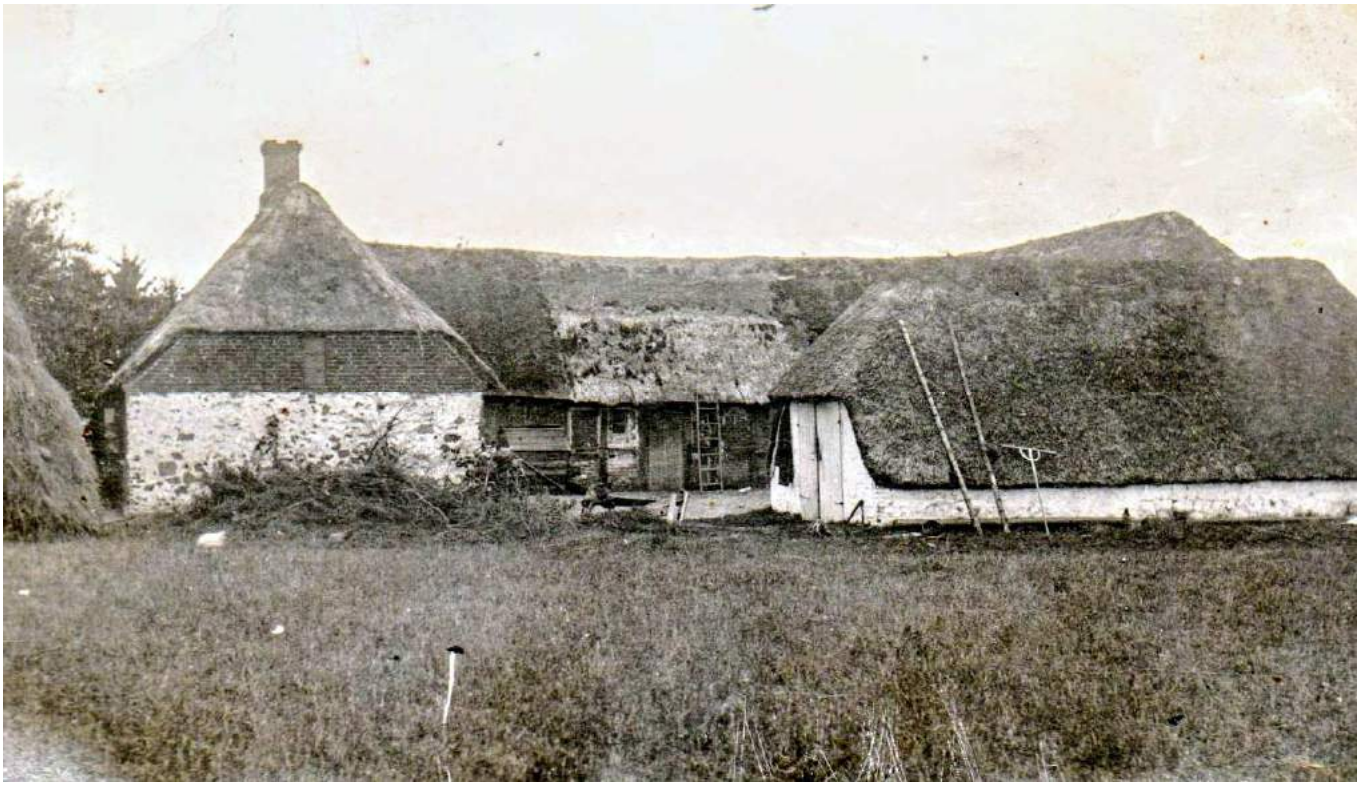

Sødalvej 7, på grænsen mellem Løvel og Pederstrup Sogn. Stuehuset, hvis gavl vi ser, er delvist bygget af tømmer fra Vrå-vej 22, da man byggede nyt stuehus i 1868. Ejendommens første beboere var Verner Pedersen og Nielsine. De havde opgivet en ejendom i Foulum og kom hertil i 1887.

Medlemsblad nr. 1, 25. årgang 2018

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Navn, adr., tlf., mail:	Funktion
Karsten Sørensen Vestergade 8, Ørum - 8830 Tjele 86653164 / 42251520 karsten@orumnet.dk	Formand
Ruth Meller Sørensen Søbakken 47, Rødding – 8830 Tjele 22595787 ru_he@fiberpost.dk	Næstformand
Knud Østergaard Vibevej 8, Ørum – 8830 Tjele 86652079 knud-vibevej@orumnet.dk	Kasserer
Jørgen Dalager Vråvej 24, Pederstrup - 8830 Tjele 86699096 nederskov@dalager.com	Redaktør – Tjele på tværs
Irma Therkildsen Hovedgaden 41, Vejrumbro – 8830 Tjele 86654165 irma.therkildsen@live.dk	Sekretær
Jytte Bjørn Catrinevej 15, Vammen – 8830 Tjele 86690112 jyttebjorn@dlgmail.dk	Medlem
Nette Hunsballe Egelundsparken 22, Ørum – 8830 Tjele 86652065 nette.hunsballe@hotmail.com	Medlem

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv
Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele
tlf.. 87 25 02 82
e-mail: info@tjelearkivet.dk
www.tjelearkivet.dk
Åbent hver mandag kl. 14 – 17.
(Ferielukket i juli måned)

Efterårstur til Vinge Mølle.

Årets Møllebesøg fandt sted den 15 August, og her var det Vinge Mølle som skulle opleves. Rigtig mange interesserede var mødt for at se og høre Møllens og områdets historie. Ejerne, Elisabeth og Hans Tage Lund, havde givet tilsagn om at fortælle om Møllen, og dertil, at vi kunne gøre brug af garageanlæg i tilfælde af vejrgudernes ugunst. Der er ingen tvivl om, at Elisabeth og Hans Tage er bevidste omkring det, at forvalte en lokalhistorisk perle, hvilket tydeligt kom til udtryk under fortællingen om møllen. Til at fortælle og vise rundt i det fredede område omkring mølledammen, havde vi allieret os med biolog, cand. scient. Mette Hesselholt Henne Hansen. På fineste vis fik vi et indblik i geologien, floraen og faunaen som kendetegner og beriger området.

Tjele Kommune afgrænses mod syd af Nørreå (ja, den burde vel hedde Sønderå) og mod nord af Skals Å (som så burde hedde Nørreå). Kommunen gennemskæres midt på af Tjele Å og Tjele Langsø. Åen tager sin begyndelse ved Vansø og slutter i Sjørring Kær, hvor den løber sammen med Skals Å. Undervejs på dette løb bliver Tjele Å tilført vand fra en del bække og mindre vandløb, bl.a. Vorning Å og Vinge Møllebæk. Gennem historien har ikke mindre end 6 møller draget nytte af vandet i dette åsystem. De 2 af dem, Vorning Mølle og Vinge Mølle har vi således stiftet bekendtskab med. På et tidspunkt blev der ved begge møller opført en vindmølle, da efterspørgsel nødvendiggjorde øget møllekapacitet. Lidt pudsigt var vindmøllen begge steder placeret på et bakkedrag lidt sydøst for vandmøllen.

Ifølge Dansk Møllerforening var der i 1953 registreret 3000 vandmøllesteder i Danmark. I 2014 er der bevaret 300 vandmøllesteder, som er i en tilstand, så de kan genkendes som møller. Af disse er ca. 50 i en tilstand som fungerende vandmølle.
I Tjele Kommune er der kendskab til 16 vandmøllesteder, ingen af dem er i funktionsmæssig stand.

Karsten Sørensen.

Jordemødre fra Tjeleegnen.

Det, som foranledigede emnet til efterårets foredrag den 7. nov. 2017, var forhenværende overlæge Magne Juhls fortælling om ***Madam Jæger og den sorte hund*** i 2016 udgaven af Tjele på langs. Dykker man lidt ned i Magne Juhls gøren og laden på det historiske område, så afslører der sig en imponerende viden om jordemødre gennem tiderne. Interessen for emnet er affødt af, ifølge eget udsagn, at der i hans anetræ findes et par stykker af slagsen. Et hav af artikler afslører Magne Juhl som en særdeles flittig skribent, ikke blot om jordemødre, men også om andre emner. Senest har Magne Juhl skrevet et par store artikler om Jordemødre i Vammen og Ørum.
Her optræder der i Vammen første gang en jordemoder i folketællingen fra 1834, men det vides, at derallerede i 1820 var en jordemoder her.

Al ting har en begyndelse, også jordemoderhvervet. Aftenens foredrag om emnet startede med de første jordemoderuddannelser, som tog sin begyndelse i 1672, da stadslægerne ved forordning blev pligtige til at uddanne og eksaminere jordemødre før de måtte praktisere. Jordemodergerningen er dog langt ældre. Den strækker sig tilbage til tidernes morgen, hvor der blandt datidens samfund har været kyndige kvinder som har bistået ved fødsler.

Magne Juhl gjorde os, på en velbesøgt aften, bekendt med et farverigt klientel af jordemødre fra langt tilbage i tiden og op til vore dage. Et imponerende indsamlingsarbejde ligger forud for et foredrag af denne art.
På Tjelearkivet vil der blive oprettet et link til Magne Juhls omfattende arbejde vedr. jordemoder gerningen. Det kan varmt anbefales at kigge ”indenfor”.

Karsten Sørensen

Læs om jordemødre på næste side

uddrag af Magne Juhls artikel om jordemødre i Ørum

Larsine Sørensen, senere Pedersen født Thorstensen .

Hun er omtalt i Tjele på Langs 2016, side 106-107 som jordemoder i Hammershøj fra 1870 til senest 19. marts 1893, hvor hun døde.

Hun ansattes i distriktet i Ørum 4. juli 1856 lige efter at have taget eksamen i København den 30. april 1856 med første karakter. Hun kaldtes da Larsine Sørensen, snedker Sørensens hustru i Durup.

Da distriktslæge Berg uddelte jordemoderprotokoller i 1862 benævnes hun som madam Sørensen i Qvorning, men alt tyder på, at hun og familien har boet i Ørum. I Distriktslægens protokol nævnes dog den 28. september 1863 om ansøgere til ledig stilling i 19. Distrikt om hende*: Madam Larsen Sørensen i Qvorning, exam. i 7½ år, ansat 7 år i Qvorning. Beboerne giver hende et godt vidnesbyrd, som hun, så vidt jeg har haft lejlighed til at erfare, også fortjent. Hun har det meget knap, dels fordi hun mangler jordlod til boligen, dels også fordi manden er noget forfalden til druk.*

Fra hendes og den første mands tid i Ørum haves oplysninger om jordemoderboligen. Den var nyopført, da de kom til stedet, og i 1858 skrev Larsine Thorstensen et brev til herredsfoged Borgen i Middelsom-Sønderlyng herred følgende: *Da den nye jordemoderbolig i Ørum blev opført, syntes samme (at) blive indrettet så bekvemt, at intet stod tilbage at ønske; dog bemærkes hver dag en følelig mangel, nemlig et lokum, hvilken mangel bliver så meget større, som bygningen ligger midt på gaden, hvor chausseen løber forbi, og tillige på begge sider er omgivet af beboere, så at familien for anstændigheds skyld sandelig mangler sådan tilflugtssted. Ligeledes befindes stor mangel på drikke eller rent vand, da byen så at sige i denne tid er vandtør, hvorfor der meget trænger til en brønd eller i det mindste adgang til samme. Og så mangler endnu indhegningen om haven, så at den nu er næsten til ingen nytte, da den til enhver tid er udsat for ethvert løs kreatur, som nærmer sig samme. Idet jeg således vover ærbødigst at henvende mig til Deres Velbårenhed, håber jeg, De af anførte grunde ikke overser billigheden i dette mit andragende, og håber jeg tillidsfuld, da nu foråret nærmer sig, en gunstig afgørelse af disse sager. Ørum den 15. Marts 1858, ærbødigst Larsine Sørensen, jordemoder i 7de distrikt.*

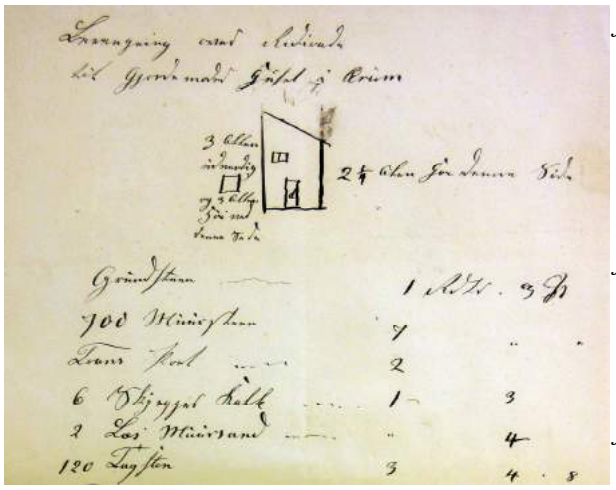

Hun har selv skrevet under, men meget tyder på, at det er lærer Sørensen, der har skrevet selve teksten. Han søgte på skolens vegne også om en brønd.

Larsines bøn om et lokum og et havehegn blev opfyldt. Hendes mands tilbud om at bygge er vedlagt en tegning over tilbygningen, af ham benævnt "redirada". Tilbuddet er bevaret sammen med kvitteringen for betalingen, der kom til at andrage 43 rigsdaler.

Hun var født i Skive i oktober 1831, datter af bødker Torsten Torstensen og hustru Maren Vognsdatter. Hendes første mand, snedker Christen Christensen Sørensen Bysted døde 17. oktober 1865, 47 år gammel. Så vidt teksten i kirkebogen kan tydes, står der*: Druknede i en Dam i Mollerup ved, at han i Mørket forfeilede Veien.* (Manden benævntes jo som forfalden til druk et par år før, så det har måske været medvirkende til fejltagelsen).

Knap 3½ måned senere blev Larsine gift i Ørum med den da 42-årige tjenestekarl Laust Pedersen fra Tjele. I dette ægteskab fødtes en pige, Mette Christine Vilhelmine, den 11. november 1866 og den næste, Thora Frederikke, den 6. oktober 1867.

Familien nåede at være i Ørum ved folketællingen i 1870, hvor manden ser ud til at have været tømrer (det står noget utydeligt). Der var fire hjemmeboende børn, alle piger, på henholdsvis 13, 9, 3 og 2 år. Deres videre skæbne var så i Hammershøj.

Se mere om jordemødre i Vammen og Ørum på tjelearkivet.dk

Kommende arrangementer

Generalforsamling d. 20. februar kl. 19.

Kvorning Forsamlingshus.

Se bagsiden af bladet.

”Børnehjemmet – Fødselsanstalten” på Vorningvej

mandag den 19. marts kl. 19.00

Torvehallen i Hammershøj

Erik Bottke, søn af afdøde vognmand Franz Bottke vil fortælle om sine bedsteforældres liv og om hjemmet på Vorningvej - et lille hvidt husmandssted, som i dag ligger i meget forfalden stand mellem Hammershøj og Vorning.

Huset omkring 1930

Her kom utrolig mange piger fra 1920 – 1940 på ”diskret ophold” hos familien Bottke.

Erik har fundet mange oplysninger om sin farfar Bernhard Bottke, der sammen med sin danske kone Martine Christine (f. Sørensen) fra Hammershøj i 1912 flyttede fra Tyskland til Hammershøj. Hvorfor de flyttede er lidt uvist, men Bernhard undgik i alt fald at deltage i 1. Verdenskrig.

Erik Bottke er født i 1942 og vokset op i Hammershøj og gået på Hammershøj Skole. I dag bor han i Skanderborg.

Under aftenens arrangement vil der blive serveret en forfriskning: vin, øl eller vand samt diverse snacks.

Entre 50 kr.

Sommerudflugt til Tjele Mølle

Torsdag den 26. juli er der sommerudflugt til Tjele Mølle (*Tjele Møllevej 31 kl. 19.)*

Fra Tjele Langsø bevæger vi os op af Tjele Å. Efter en 7-800 meter kommer vi til Tjele Mølle. Tjele Mølle nævnes første gang i matriklen 1664, dog har der tidligere været tale om et øde mølle-sted (Voer Mølle) på Tjeleegnen. Om denne mølles placering ved man intet, måske er der tale om samme lokalitet som Tjele Mølle. Anne Marie Lebech-Sørensen har i 2012 udgaven af Tjele på langs, indgående fortalt om møllen og de personer, som har haft deres gang på stedet. Da der ikke er så meget at se ved Tjele Mølle, forsætter vi til Bigum, hvor der også har været en mølle.

Her kan man se resterne af den dæmning, som i sin tid opstemmede vand fra et lille væld/vandløb.

Afslutningsvis kan vi samles ved Søbadet, hvor der er gode faciliteter, siddepladser og grill.

Mette Hesselholt Henne Hansen, som vi havde fornøjelsen af på Vinge Mølle, vil være med på hele turen og fortælle om naturen omkring de to forsvundne møller.

Entre incl. lidt fra grillen og øl/vand. 30 kr.

Karsten Sørensen.

Tjele Lokalhistorisk Forening fylder 25 år

Forebyggelsesrådet for Tjele Kommune indkaldte den 30. oktober 1991 til et møde om "et Lokalhistorisk projekt " i Tjele Kommune.
Formålet var at igangsætte en kontaktgruppe omkring "lokalhistorien" i Tjele kommune. Denne aften blev nedsat en kontaktgruppe bestående af Niels Dalsgaard, Poul Colin, Elif Gustavussen, Knud Lundgaard, Karen Søgård og Else Ostenfeld.
Forebyggelsesrådets kontaktgruppe for lokalhistorie afholdt den 18. november 1991 konstituerende møde, hvor Else Ostenfeld blev valgt til formand.
Kontaktgruppen havde inviteret en række mennesker i kommunen, som vi tror på havde interesse i lokalhistorisk arbejde, til et "stormøde", hvor der var inviteret følgende foredragsholdere: MUSEUMSINSPEKTØR MARIANNE BRO JØRGENSEN og ARKIVAR HENNING RINGGAARD LAURIDSEN fra Viborg Stiftsmuseum, samt leder af Lokalhistorisk Arkiv i Tjele Kommune ERIK HANSEN.
På et møde den 8. oktober 1992, som blev afholdt på "Marie Grubbe" med deltagelse af repræsentanter for de lokalhistoriske arbejdsgrupper, blev der i den efterfølgende diskussion omtalt en eventuel start af "Lokalhistorisk Forening". "Tanken skal modnes", så den eventuelt kan gå i gang til foråret.
På et møde afholdt den 8. marts 1993 drøftedes "Oprettelse af en Lokalhistorisk Forening". Kontaktgruppen havde udarbejdet et sæt vedtægter, som blev drøftet, ligesom foreningens arbejdsområder, der primært går ud på at hjælpe lokalområderne, uden at blande sig i deres arbejde og arbejdsformer. Eventuelt udarbejdelse af et årsskrift. Man drøftede bestyrelsens størrelse, kontingent, muligheder for økonomisk støtte til arbejdet m.v.
Der var enighed om at indkalde til "Stiftende generalforsamling" til afholdelse på Vammen Kro den 19. april 1993. På mødet vil Peter Bonnesen, leder af Lokalhistorisk Arkiv i Randers og formand for Danske Lokalhistorisk Forening fortælle om foreningens arbejde.

Den **19. april 1993** afholdtes "Stiftende Generalforsamling" , hvor vedtægterne blev gennemgået og vedtaget, ligesom der blev nedsat en bestyrelse på 7 personer samt valgt suppleanter og revisorer.

LOKALHISTORISK FORENING
I TJELE KOMMUNE
afholder
STIFTENDE GENERALFORSAMLING

mandag den 19. april, kl. 19.30
på
Vammen kro, Nørregade 9, Vammen.

På mødet vil formanden for
Dansk Lokalhistorisk Forening,
arkivar Peter Bondesen, Randers,
fortælle om arbejdet i lokalhistoriske foreninger.

Alle er velkomne.
Kontaktgruppen giver en kop kaffe.

Kontaktgruppen
for lokalhistorisk arbejde i Tjele kommune.

Kontingentet blev fastsat til 50 kr. årligt. Indmeldelsesblanketter blev fordelt og udfyldt – 46 personer meldte sig ind i foreningen.
Foreningens medlemstal i 2017 er 178 medlemmer og kontingent udgør 150 kr. pr. husstand og 100 kr. for enlige.
Formænd for foreningen gennem perioden:
Niels Dalsgaard 1993 – 2000
Jane Overgaard 2000 - 2006
Birthe Dalsgaard 2006 – 2013
Karsten Sørensen2013 –

Else Ostenfeld / Knud Østergaard

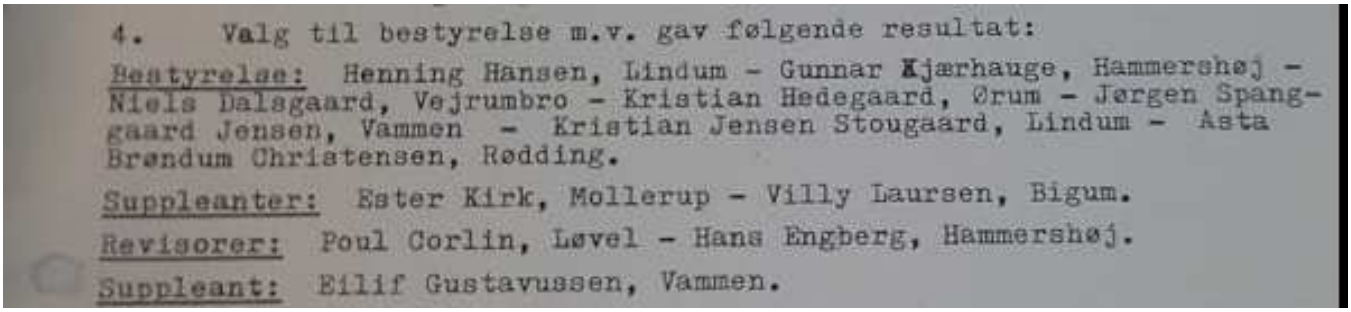

4. Valg til bestyrelse m.v. gav følgende resultat:
Bestyrelse: Henning Hansen, Lindum - Gunnar Kjærhauge, Hammershøj - Niels Dalsgaard, Vejrumbro - Kristian Hedegaard, Ørum - Jørgen Spanggaard Jensen, Vammen - Kristian Jensen Stougaard, Lindum - Asta Brøndum Christensen, Rødding.
Suppleanter: Ester Kirk, Mollerup - Villy Laursen, Bigum.
Revisorer: Poul Corlin, Løvel - Hans Engberg, Hammershøj.
Suppleant: Eilif Gustavussen, Vammen.

Og så er der dem, der finder historien i jorden:

Nej, de higer og søger ikke i gamle bøger. De bruger mange kort, men ikke kirkebøger og folketællinger. Mange af dem er yngre end de fleste af vore medlemmer. De søger ofte efter historie fra en tid, vi ikke kan finde i folketællinger og skøder. De sætter ikke navne på personer, men på perioder. De får i øvrigt betydelig mere motion end vi, der sidder foran skærmen. Jeg har haft besøg af et par af dem, der søger i Rødding, Løvel og Pederstrup Sogne. JD

Kris Astrup

Min historie

Så langt tilbage, jeg kan huske, har jeg været historisk interesseret. Jeg er vokset op i et idyllisk villakvarter med Hald Ege -skoven som legeplads og den gamle hærvej samt flere gravhøje nærmest i baghaven af mit barndomshjem. Som barn fik jeg tit af mine forældre fortalt fantastiske beretninger om hærvejen, og hvordan nabolaget engang har været hjemsted for vikinger. Og lige så sikkert som amen i kirken sluttede min far disse historier af med at sige "men selvom det hedder gravhøje så må man ikke grave i dem".

Jeg elskede at høre disse historier og brugte mange varme sommerdage på at sidde oven på en gravhøj og fantasere om, hvordan store og mægtige vikinger drog af sted i kamp.

Som barn elskede jeg også Indiana Jones filmene, og som ganske lille sagde jeg altid til mig selv, at når jeg bliver voksen, så vil jeg være lige som ham og rejse ud i fjerne lande og finde glemte og forladte templer.

Desværre blev jeg "kun" elektronikfagtekniker med speciale i militær og rumfartsteknologi, men drømmer om at rejse ud i verden og finde glemte byer og templer lever dog stadig.

Selve metaldetektorinteressen kom først i midten af halvfemserne, da min bror og jeg så en Bruce Willis film, der hedder North.

Filmen i sig selv handlede ikke om metaldetektor på nogen måde, men den havde en kort sekvens, hvor Bruce Willis kommer gående på en strand i Hawaii med metaldetektor, hvor han taler med en meget ung Elijah Wood, mens han først finder en kapsel og derefter en mønt og en ring. Efter at havde set den film begyndte jeg for alvor at ønske mig en metaldetektor.

Der gik dog flere år, før jeg fik købt mig min første maskine. Jeg brugte mange år på at læse alt, hvad jeg kunne om hvilke maskiner, der er gode, samt hvad det vil sige at være amatørarkæolog.

Skæbnen ville så, at jeg blev syg i forbindelse med mit arbejde og fik lige pludselig en masse fritid, som jeg ikke tidligere har haft. Jeg er ikke god til at gå hjemme, og jeg trængte til noget mere indhold i mit liv, så det ikke kun var sygdom, det hele handlede om. Så det var nu metaldetektor kom frem, hvilket jeg ikke et sekund har fortrudt. Jeg er for 10 år siden flyttet til Løvel, så jeg besluttede mig relativt hurtigt for, at jeg kun ville søge i Løvel/Tjele området, da det var her jeg nu engang boede - samt at hele Tjele-egnen har en fantastisk spændende historie.

Min mission blev, at jeg ville finde spor fra oldtiden, der ville åbne øjnene for folk og få dem til at se, hvor spændende et område vi faktisk bor i historisk set.

Det første år var det kun skruer, kapsler, moderne mønter og bondejern jeg fandt, men så en meget kold januar aften, mens jeg luftede min hund Diego, besluttede jeg mig for at tage min metaldetektor med på turen.

Det gik som det plejede. De første par signaler, jeg fik, var først skrot og så en mønt fra 60`erne.

Jeg besluttede mig for at grave et signal mere, inden min hund og jeg drog hjem igen, hvilket er en beslutning ,som jeg aldrig har fortrudt siden! Op af mulden kiggede mit først stykke danefæ - en korsformet fibel fra jernaldren.

Der er ingen substans i verden, der kan måle sig med fornemmelsen i kroppen, man har, når man står med en genstand i sin hånd, der har har ligget i den midtjyske muld i omkring 1500 år.

Dette blev startskuddet på efterhånden en del stykker danefæ, der bekræftede, hvad jeg havde fået fortalt og læst om gennem årene.

En fibel er et bøjeligt spænde, som ofte ligner en sikkerhedsnål, men som også kan have andre former. Fibler blev brugt fra Bronzealderen til og med middelalderen. Hovedformålet med en fibel er at sammenfæste tekstiler, selv om de også har været rent dekorative.

Eftersom fibulaernes form ændrede sig over tid har man gennem typologiske studier kunnet lave en kronologisk oversigt, som i mange tilfælde kan bidrage med at datere gravfund.

Danefæ

Danefæ er et gammelt dansk ord for herreløst gods, som siden Valdemar Sejrs Jyske Lov fra 1241 har tilhørt kongen - dog nu om dage staten.

Det fremgår af Nationalmuseets folder, at mønter skal være ældre end år 1536 før de er Danefæ - medmindre der er tale om mønter med stor metalværdi i form af sølv- eller guldmønter.
For andre genstande - som smykker og andet metal - gælder, at fundet skal være mere end 100 år gammelt for at være Danefæ. Ellers er der typisk tale om hittegods.
Nationalmuseet har udgivet en folder med titlen "Hvad er Danefæ?" som giver masser af eksempler på, hvad der er Danefæ.

Helt nyt fund i Løvel

Det er en SALVTI AVG COS, Antoninus Pius sølv denar :) antoninus Prius regerede fra 138 til 161 efter kristi fødsel - altså måske 1700 år gl.

Findeløn:

En Danefægodtgørelse består af metalværdien plus en dusør, der modsvarer fundets sjældenhed og karakter. Nationalmuseet oplyser som regel ikke, hvad der bliver udbetalt til findere af Danefæ. Ligeledes plejer folk, der har prøvet at modtage en danefæ dusør ikke at udtale sig om, hvad de har modtaget i dusør, da det er meget individuelt, hvad folk modtager.
Personligt er jeg ligeglad med selve dusøren, det er selve brevet, som man modtager for de genstande, man har indleveret - altså det såkaldte Danefæbrev - der fanger mig.
Brevet er en bekræftelse på, at den eller de genstande, man har fundet, er af historisk værdi.
I selve brevet er der en beskrivelse af genstanden, hvor Nationalmuseet fortæller, hvad de ved om genstanden, samt hvordan de har vurderet værdien af pågældende genstand.
I mine øjne er det lidt det samme, som da jeg i mine unge dage var spejder og fik et spejdermærke for at have gennemført en opgave.
Med andre ord er danefæbrevet en bekræftelse på alt det arbejde, man har lagt i at lede efter historien i den midtjyske muld.

Kris havde meget mere at berette om, så måske kan vi lokalt eller i foreningen lave en aften, hvor han kan fortælle om søgning og fund.

Dette er et fragtment fra en stangnål fra vikingetiden.En stangnål for forløberen for knappen, som vi kender den i dag.

Denne fibel er lidt speciel, da man normalt kun brugte afbildninger af dyr på smykker i denne periode. På denne er der et forholdsvis tydeligt billede af et mande ansigt.

Viborg Museum fandt denne så speciel og unik, at det valgte at lægge et billede på deres hjemmeside og kåre det som månedens detektorfund i december 2017.

Claus Olesen

Jeg hedder Claus, og jeg er født og opvokset i Rødding. I en tid, hvor engen stod i flor, og man kunne fange hundestejler i bækken, brugte jeg med barndomsvennen en masse tid i det grønne. Jeg har været gift med Mette i næsten ti år, og sammen har vi et par tvillinger på 4 år. Sammen deler vi villa, vovse og vild Opel. Men det er ikke mit eneste tilholdssted. Jeg har lejet Gryshøjgaard i Vrå af S. Madsen, og det er som et barndomseventyr, når jeg befinder mig der.
Jeg er uddannet elektronikfagtekniker med industrielt virke og har arbejdet med keyaccount management i internetbaserede virksomheder. Siden jeg var barn, har jeg været interesseret i historie og nordisk mytologi. 20 år, og en frygteligt masse skridt senere, står man pludselig med en trevinget fibel, som er fundet i Rødding. Rejsen ud i fremtiden fandt sin destination i fortiden. Det er svært at planlægge, at en rejse fra barndom til voksen, med fokus på edb og elektronik, og så ender man i Røddings vikingetid.

Kommentar fra sidelinjen: De kan virke noget nørdede disse jordnære fyre med detektorer, men de kan også være en hjælp eller øjenåbner for lokalhistoriske nørder. Claus kommer meget i Vrå ejerlav, men han har også forsøgt at placere "Stabelgaard" - navnet på "Sødal" før den i 1200-tallet blev flyttet til sin nuværende beliggenhed. Da der på de forrige sider er medtaget meget alment detektorstof, har, jeg begrænset Claus' plads her. JD

Her er et eksempel på, hvad Claus det sidste år har fundet på marker i Rødding, Sødal og Vrå.

1. Slibesten germansk jernalder.
2. 2. Mønt ikke tydet.
3. 3. Himalayabjergenes tinder . Hvad ved folk ude i verden om denne?
4. 4. Ildjern
5. 5. Bronzefibel fra germansk jernalder
6. 6. Formentlig foden til næbfibel - svage markeringer af kryds
7. 7. Amulet.
8. 8. Spiraltrådet (spænde) dateret til sen yngre bronzealder eller tidlig før-romersk jernalder
9. 9. Et stykke af et emaljekar.
10. 10. Bæltespænde ca. år 1300-1450.

”KEND DIN BY OG DIT SOGN”

I samarbejde med Ældresagen vil Lokalarkivet over de kommende år medvirke til at udbrede kendskabet til lokalområdets kultur, steder og historie. Initiativet vil blive forankret i et fælles projekt med arbejdstitlen ”Kend din by og dit sogn”.

Historisk baggrund:
Den 1. januar 2007 ophørte den daværende Tjele kommune som selvstændig kommune som et resultat af den daværende strukturreform. Der har været 4 kommunale og amtskommunale reformer i Danmark. Den første reform var amtsreformen fra 1662, hvor de 49 tidligere len blev omdannet til amter. Den næste reform var amtsreformen af 1793, hvor de 49 amter blev omlagt til 24 nye amter. Med kommunalreformen fra 1970 blev skellet mellem sognekommuner og købstæder bortskaffet, hvorved de hidtidige godt 1300 kommuner blev reduceret til 275. Endelig markerede strukturreformen fra 2007 et farvel til amterne, der blev erstattet af 5 nye regioner mens antallet af kommuner blev reduceret til de nuværende 98.

14 sogne

Indtil 1970 bestod Tjele af 14 sogne:

BIGUM SOGN

NR. VINGE SOGN

VEJRUM SOGN

HAMMERSHØJ SOGN

PEDERSTRUP SOGN

VISKUM SOGN

KVORNING SOGN

RØDDING SOGN

VORNING SOGN

LINDUM SOGN

TJELE SOGN

ØRUM SOGN

LØVEL SOGN

VAMMEN SOGN

Og … af 4 sognekommuner:

*Ørum -Vejrum -Viskum

*Vammen -Lindum - Bigum

*Vorning - Kvorning - Hammershøj

*Rødding - Løvel - Pederstrup”

Når en kommunalreform eller strukturreform gennemføres bliver mindre enheder i sagens natur til større enheder. Noget af nærheden og intimiteten borgerne imellem samt borgere og beslutningstagere imellem forsvinder uvægerligt. Der bliver længere til det politiske niveau og i en vis forstand også længere til naboerne.

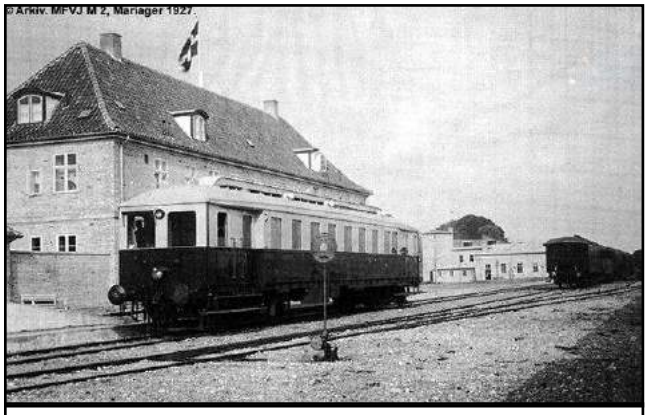

Det første tog på Viborg-Fårup-Mariager banen her fotograferet på Mariager station 1927

I den østlige del af området, var der endog togforbindelse mellem et par af sognekommunerne.

Som nye generationer kommer til reduceres desuden ofte kendskabet til og respekten for det fællesskab og de værdier der tidligere har været fremherskende. Det samme gælder for kendskabet til den historie og kultur, der gennem generationer har formet det enkelte menneske. Og, hvad værre er … forståelsen for at historien/forhistorien er det stof vi alle er vundet af mindskes eller forekommer irrelevant.

Formålet med dette projekt er derfor blandt andet at styrke kendskabet til og betydningen af de historier, sagn og myter de gamle sogne rummer. Som psykologiprofessor og forfatter Svend Brinkmann udtrykker det, ligger vi i alt for høj grad under for en udviklingstrang (- og tvang) som gør os blinde for de væsentligste ting i livet, som eksempelvis pligtfølelse, værdighed og sindsro. (fortsætter s. 11)

I vores stadige stræben efter hele tiden at flytte os nye steder hen glemmer vi, at vi ikke alene har fødder, men også rødder. Det handler nogle gange om at tage nej-hatten på og stå fast.

Projektets indhold

Indholdet af projektet vil komme til at bestå af en række foredrag om de enkelte sognes særpræg og historie kombineret med guidede ture rundt i de pågældende lokalområder.

Projektet, der vil tage afsæt i Tjeleegnens Lokalhistoriske arkiv i Ørum, vil strække sig over en 3-årig periode med to foredrag og byvandringer henholdsvis forår og efterår i tidsrummet 2018 til 2020 inkl.

Det første foredrag forventes afholdt i april 2018.

I tilknytning til de enkelte foredrag forventes der arrangeret buskørsel på tværs af Tjeleegnen, således at personer der ikke har nem adgang til offentlig transport eller egen bil kan blive kørt til og fra Ørum.

Jimmy Fisker, Arkivleder

25 års Jubilæum

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Den 19. april 1993 blev der på Vammen kro holdt stiftende generalforsamling for Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening. Inden man kom så vidt, skal vi halvanden år tilbage i tiden. I oktober 1991 blev der på foranledning af Forebyggelsesrådet i Tjele Kommune, nedsat en arbejdsgruppe som skulle undersøge mulighederne for at oprette en sådan forening. Rundt omkring i Kommunen var der små lokale tiltag på det historiske område. Ved kontakt til disse blev det klart, at det burde være muligt, at danne en fælles lokalhistorisk forening for hele Kommunen. Resultatet kender vi, engagement og gode kræfter fra en lang række personer og Tjele Kommune gjorde øvelsen mulig!

Mange har gennem årene medvirket til, "at bringe historien i vej". Nogle har været med fra starten og er her stadigvæk. Nogle har været her i en periode, og nogle er her ikke mere. Nogle falder fra, andre kommer til, og det er jo sådan det må være. Kigger man tilbage på dette persongalleri føler man glæde og taknemlighed over, at være en del af dette. Det forholder sig jo således, at mennesker man har det godt med, gode kolleger, er en væsentlig forudsætning for et godt virke. Sammen med Lokalhistorisk Arkiv, Bogselskabet bag Tjele på Langs og en lang række af frivillige føler vi os godt rustede til de næste 25 år. Vi vil forsøge at arbejde videre i den gode skure og samtidig tilpasse os fremtiden, med respekt for historien og vigtigheden af foreningens arbejde.

Lad os på dagen dele nogle uformelle timer i godt selskab med hinanden, gøre status, kigge bagud og fremad. Foreningen vil byde på lidt vådt og tørt,- noget lidt ældre (lagret) og noget ganske nyt.

25 årsdagen markeres ved en reception på Tjele Arkivet den 19. april – 2018, fra kl. 14 til 17.

Alle er hjertelig velkomne!

G E N E R A L F O R S A M L I N G

Tirsdag den 20. februar 2018 - kl. 19,00

Kvorning Forsamlingshus – Viborgvej 92 - 8830 Tjele.

Dagsorden iflg. Vedtægternes § 5 således:

1. Valg af dirigent og skriftfører
2. Beretning for året 2017
   Lokalhistorisk Forening - v/Karsten Sørensen
   Bogselskabet - v/Hans Engberg
3. Regnskab 2017
   Lokalhistorisk Forening samt Bogselskabet v/Knud Østergaard
4. Arbejdsplan for år 2018
5. Indkomne forslag
6. Budget 2018 og fastlæggelse af kontingent.
7. Valg af bestyrelse, suppleanter og revisorer – jfr. § 8
   På valg er: Irma Therkildsen*, Nette Hunsballe, Knud Østergaard*
   Bestyrelsessuppleanter: Bente Stougaard Jensen og Per Vester
   Revisorer: Svend Haakon Jensen og Børge Kronborg
   Revisorsuppleant: Jan Dalsgaard Johannesen
   (* Ønsker ikke genvalg)
8. Eventuelt.

Efter generalforsamling og kaffebord

Vi har været så heldige, at Jørgen Hagsholm har givet tilsagn om at fortælle om Kvorning Sogn.

I en menneskealder har Jørgen Hagsholm har gennem sit virke og engagement i lokalområdet, erhvervet sig en stor viden og indsigt om egnen. Dertil er Jørgen en rigtig god fortæller som ganske givet vil krydre historien med anekdoter og finurligheder.

Selvom Kvorning ”ligger ved vejen” og man bare lige kører gennem landsbyen, så er det denne aften, vi gør holdt og går på opdagelse i Kvornings historie.

Vi forventer ikke alle sognets 373 indbyggere møder op, mindre kan også gøre det, - så vel mødt til en hyggelig aften.